

Neivelt contra maksuamet

(reede, 03 mai 2002) - - Viimati uuendatud ()

Maksustamine on kÃ¼simus, mis tekitab alati rohkelt emotsioone. Kuna antud juhul on Indrek Neivelti nÃ¤ol tegemist avaliku elu isikuga, siis on asi muutunud Ã¼hiskondliku diskussiooni objektiks. Tegemist on ka sellise maksustamise objektiga, mis on meie majandusruumi jaoks uus nÃ¤htus ja selle tÃ¼ttu mitte alati lÃ¤mpuni arusaadav.

Kuid hÃ¤maruses on ju tore toimetada, sest hÃ¤mamise kÃ¤igus vÃ¼ib hÃ¤sti teenida. Arenenud tÃ¼Ã¼stusriikides on kapitalitulu maksustamine tihti sÃ¤testatud tÃ¼iesti iseseisva seadusega, kuna selle defineerimise varieeritavus jÃ¤tab vÃ¼imaluse, teenida tÃ¼iendavat tulu.

Teooriast

Tulu maksustamisel on aegade jooksul lÃ¤htunud erinevatest teoreetilistest alustest. XIX sajandi lÃ¤mpus lÃ¤htuti Adam Smithi poolt formuleeritud teoreetilistest kontseptsioonidest ning maksustamise objektiks oli rikkuse kasv. Selle nn laia tulubaasi kontseptsiooni alusel kuulus maksustamisele igasugune rikkuse kasv, sealhulgas ka vÃ¤Ã¼rtpaberite vÃ¼i kinnisvara vÃ¤Ã¼rtusinflatsiooni Ã¼letav kasv ning saadud vara. Seejuures ei olnud oluline, kas tulu maksti vÃ¼lja rahas vÃ¼i vÃ¤Ã¼rtpaberites â€“ rikkamaks muutus isik mÃ¼lemal juhul ning vastavalt pidi ta loovutama osa oma rikkuse kasvust riigile. Antud sÃ¼steemi muutis problemaatiliseks see, et kui isikul ei olnud vastaval mÃ¤Ã¼ral vaba raha, pidi ta osa saadud varast realiseerima, et tasuda tulumaks, kuid kinnisvara puhul polnud see vÃ¼imalik. Et vÃ¼ltida sellist likviidsuskriisi, mindi ajapikku Ã¼le nn kitsa tulubaasi kontseptsioonile, vastavalt millele kuulub maksustamisele vaid rahas realiseerunud tulu, kusjuures sellest arvestatakse maha veel vara soetushind ja vÃ¼Ã¼randamiskulud.

Seadusest

Eesti tulumaksuseadus (edaspidi TMS) on Ã¤retult lihtne ja konkreetne, mille tÃ¼ttu on ka tÃ¼lgendusvÃ¼imalusi vÃ¤he. Teoreetiliselt lÃ¤htub ta kitsa tulubaasi kontseptsioonist, mis tÃ¼hendab, et maksustatakse vaid rahas realiseerunud nominaalset tulu. Seega aktsiates vÃ¼ljamakstud tasu ei kuulu maksustamisele enne kui selle saaja need realiseerib, kusjuures vÃ¤Ã¼rtuse aluseks on turuhind.

TMS Ã§15, lg. 1 sÃ¤testab Ã¼heselt, et â€œTulumaksuga maksustatakse kasu Ã¼kskÃ¼ik millise vÃ¼Ã¼randatava ja varaliselt hinnatava eseme, sealhulgas vÃ¤Ã¼rtpaberi â€“ mÃ¼Ã¼gist vÃ¼i vahetamisestâ€•. Erandina on jÃ¤etud veel vÃ¼imalus, et â€œmaksustamisele ei kuulu tulu osaluse (aktsiad, osad) vahetamisest Ã¼riÃ¼hingute Ã¼hinemise, jagunemise vÃ¼i Ã¼mberkujundamise kÃ¤igusâ€• (TMS Ã§ 15, lg 4, p. 9).

TÃ¼lgendus

EelÃ¼eldust lÃ¤htudes ei kuulu fÃ¼Ã¼silisele isikule vÃ¼ljastatud aktsiad maksustamisele, kui need talle Ã¼le antakse. Kuid nimetatud aktsiate vÃ¼Ã¼randamisel kuulub nende realisatsioonist laekunud tulu maksustamisele tulumaksuga ja kui isikul ei ole vÃ¼imalik deklareerida soetushinda ja vÃ¼Ã¼randamiskulusid, siis tuleb tasuda tulumaks kogu summalt.

VÃ¤Ã¼rtpaberite puhul on rakendatud erandlik kord, mis sÃ¤testab, et vÃ¤Ã¼rtpaberite ost-mÃ¼Ã¼k, sÃ¼ltumata kÃ¤ibe mahus ole ettevÃ¼tlus (TMS Ã§ 14, lg 3), kuid kui fÃ¼Ã¼silisel isikul tekib vÃ¤Ã¼rtpabrikaubandusest kahjum, siis vÃ¼ib ta selle vÃ¼rr vÃ¼hendada maksustatavat tulu kasvÃ¼i elu lÃ¤mpuni â€“ ajaline piirang puudub (TMS Ã§ 39).

Kuid seejuures tuleb tÃ¼hele panna, et samal perioodil ostetud vÃ¤Ã¼rtpaberite kulu ei lÃ¤he arvesse â€“ vastav Ã¼igus on ainu ettevÃ¼tjana registreeritud isikutel. KÃ¼ige olulisem vahe fÃ¼Ã¼silise isiku ja ettevÃ¼tja vahel, nii tulumaksu kui ka kÃ¤ibemaksu seaduse seisukohalt, ongi see, et vaid ettevÃ¼tjana maksuametis registreeritud isik saab teenitud tulude arvelt teha kulutusi, ilma et ta peaks sellelt tasuma tulumaksu.

JÃ¼reldus

Kui Indrek Neivelt kui fÃ¼Ã¼siline isik vahetas talle kuuluvad aktsiad teiste aktsiate vastu, toimus aktsiate vÃ¼Ã¼randamine, millest saadav tulu kuulub nende turuhinnast lÃ¼htudes maksustamisele kogu ulatuses, kuna soetuskulusid pole. Edaspidi, kui Neivelt omab Ã¼riÃ¼hingu aktsiaid ning aktsiate vÃ¼Ã¼randamise ja uute ostmisega tegeleb talle kuuluv Ã¼riÃ¼hing, ei kuulu saadud tulu maksustamisele enne kui see makstakse vÃ¼lja fÃ¼Ã¼silisele isikule.

Arusaamatuks jÃ¼b mulle selles kontekstis Igor GrÃ¼zini âœœmatrossovlik dzotile viskumineâœ• (vt Ã¼P 29.04). Nn brutorikkus ettevÃ¼tluse edendamise teooriale pÃ¼Ã¼dis toetuda ka raadiosaates KeskpÃ¼evatund TÃ¼nis Palts. Aare Naha poolt arendatud kÃ¼rgem finantspilootaÃ¼ on enam mÃ¼istetav, kuid ka sellel on Ã¼ks nÃ¼rk koht âœœ Ã¼lekurss ei annulleeri vÃ¼Ã¼randamise akti (vt Maksuamet elab oma elu, Neivelt oma... Ã¼P 29.04).

P A U L T A M M E R T

TTÃœ maksunduse Ã¼ppejÃ¼ud